

ним. Его чай в самом деле необычный, наполненный добросердечностью, желанием помочь, поддержать.

Валентин Алексеевич – Психолог от Бога! А его Слово, поэзия, помогают выполнять нелегкую миссию.

Помощь, подсказку В. А. в любой жизненной ситуации Вы можете получить не только при непосредственном разговоре, общении, но и заочно, взяв в руки один из его поэтических сборников «Скорая помощь души», «Тропа молитвы». Откройте на любой случайной странице... И поймете – это настоящая магия, волшебство! Алхимия Академика, Творца, подтверждение того, что *«Вначале было слово! Слово!»*

*Кіричевська Е. В. (м. Київ)*

## ПОЕЗИЯ – СТРАТЕГІЯ РЕЛІГІЙНОГО МИСЛЕННЯ

Дослідження в межах концепції Поетичної психології Моляко В.О. виявляють формування такого явища, як сучасна православна поетична творчість, яка ґрунтується не лише на окремо взятих віршах духовної тематики, а цілому ряді зрілих високохудожніх творів, створених в руслі православної духовної традиції.

Це явище, на наш погляд, слід вважати закономірним через низку обставин. По-перше, пройшов достатньо тривалий проміжок часу з початку демократичних процесів в країні, зокрема у сфері свободи слова, совісті і віросповідання, в ході якого на зміну поодиноким «самвидатівським» віршованим збіркам прийшли якісні видання, що увібрали в себе перлини духовного пошуку цілого покоління – покоління втрат і отримань духовних основ, покоління зречень, сумнівів, метань, покаяння і повернення до своїх духовних витоків.

По-друге, за цей період визначилися ряд імен письменників і поетів, що приділяють найбільш пильну увагу позачасовим питанням буття, пошуку нових духовних опор перед лицем тривог і викликів нового століття. Кращим зразком в цьому питанні і якнайкращим матеріалом для дослідження проблеми православної поетичної творчості нам представляється поезія В.О. Моляко, людини, що усвідомлює значущість християнських цінностей в житті окремо узятої людини і суспільства в цілому.

Поезію, в якій так чи інакше торкаються граней духовного, а авторське ставлення пронизане духовністю, яке, в свою чергу, розуміється як прагнення до висоти духу, внутрішньої досконалості, пізнання вищих, позачасових цілей буття на шляху до Бога, залучення до традиційних християнських цінностей, визначимо як *православна поезія*.

Сучасна православна лірика – явище живе і актуальне. Національний духовний досвід осмислюється в ній в контексті історії і сучасності з позицій сьогодення, тривог і викликів сучасного етапу розвитку світової цивілізації.

Одна з найбільш стародавніх назв християнства – Шлях. Таким чином, само назву визначає суть православної віри: шлях – це спосіб життя. Господь дає людині не методику, а ключ, не креслення, а спосіб, як увійти до Царства Небесного. «Ходіте тісними брамами», – говорить Ісус Христос. Тим часом, слід нагадати, що до тісних брам веде не шосе і не траса, а вузька-превузька стежка. Зрозуміло, що прокласти стежину – робота не одного дня.

**ДОРОГА К БОГУ – ДЛИННАЯ ДОРОГА,**

*порой длиннее всех иных дорог;  
пройти ее без помощи от Бога  
еще никто и никогда не смог.*

*Я, жалкий мытарь, у ее начала,  
хотя вчера еще так много мнил,  
и пелена мне очи закрывала,  
и на гордыню тратил уйму сил.*

*Но послано мне свыше вразумленье, –  
Господь на вразумления не скуп, –  
беру с собою в спутники терпенье,  
не забывая, как еще я глуп.*

*Ступаю по дороге изначальной,  
пусть многолик и пусть коварен враг,  
перед дорогой длиною и долгой,  
перекрестив свой самый первый шаг.*

«Спочатку було Слово, і Слово було у Бога, і Слово було Бог» – ця євангельська мудрість, попри моду на духовні істини та їх нещадну експлуатацію, поволі забувається. Проте у поетичному слові Валентина Моляко – не тільки подих нашого буремного часу; в екстремальний для Руси-України період воно справляє воістину епохальний вплив на народ, державу в цілому. Нелегке, водночас й драматичне життя людей з різних куточків пострадянського простору, з якими він зустрічався, органічно вписане в контекст всієї творчості поета. А це завдяки тому, що справжні поети, маючи від природи низький больовий поріг, як правило, стають особливо вразливими в перехідні періоди із притаманними їм втомою, зневірою, скепсисом, гіркою іронією.

*Поезія – це справа не легка,  
Самого поту над папером  
Мало.  
Коли нема великої душі,  
Коли немає мрії без межі,  
Коли краси не бачить ваше око  
І співстражданням серце не болить,  
то краще вам написане спалить,  
щоб те, що у кишнях,  
не бряжчало у  
у ваших римах,  
строфах  
та рядках.*

Бог, щедро обдарувавши Валентина Моляко непересічним талантом, постійно випробовує його складним життям. Воістину, кому багато дано, з того багато й спитається. У цьому в мене була змога переконатися в доволі своєрідний спосіб. Я перечитала збірку «Домінанта» від початку до кінця, окрім того, з переважною більшістю поезій я була знайома ще до їх опублікування. Кожна сторінка, буквально кожна сторінка дослівно, мене вражає неповторністю, інтелектуальним багатством образів. Захоплення викликають навіть самі лише епітети, які я обирала навмання, так як колись розкривали Біблію, щоб наворожити майбутнє. Цитую: симфонія природи; органи листя; скрипки трав; під арфою берези; і час колесами підводи повільно простір по-

долав; роздумів терези; думки, як мед, густі; комахи в сурми стоголосо мелодії несуть прости; і потяг тут...казковим звіром проплива – і це тільки на одній сторінці. (с. 16. УНАВА)

Поет у своїй книзі «Домінанта», зупиняючись на «криголамах», які трапляються в житті визначних постатей – не досягнутих, не виправдано прибутих нами творців, – перевтілюючись в них, наводить власні думки про сучасну реальність:

***Говорить М. Бердяєв***

*І час вже буде обірватись ладен,  
щоб все страшне поринуло в ніщо,  
щоб захлинулись кров'ю люті гади,  
і Матір Божя сльози втерла з щок.*

*Щоб Бабин Яр, Освенцім, Хіросіма  
перетворились у невдалий сон,  
щоб жебраком не нидів під дверима  
у байстрюків культури Аполон,*

*у світ, у космос щоб душа злітала,  
щоб не гадала: бути чи не быть?  
В соборах душ від величі хорала,  
щоб кожен зміг свою збагнути суть.*

*Крізь дзеркала ікон час гляне в скло –  
і зло загине, наче й не було!*

Воістину, поетичне слово здатне зрушувати світ, змінюючи його за законами совісті:

***Говорить Врубель***

*(магістрал)*

*Коли прокинеться заснулая душа,  
коли у садку серця зійдуть квіти,  
коли здригнеться мрія, мов лоша,  
й натхнення ледь помітно буде тліти;  
коли, мов чари, птиці прилетять,  
коли Царівна-Лебідь в хвилі сяде,  
коли не зможуть Демона здолать  
і час вже буде обірватись ладен, -*

*і зло загине, наче й не було,  
і зорі зринуть крізь дахи собору,  
і сонця блисне золоте весло,  
і наче сурми зійдуть співи хору, -*

*тоді наш розум опанує все  
і мисль над світом в решиті вознесе.*

Серед усіх можливих трагедій людини, найглибшою, на думку Валентина Моляко, – є трагедія її гріховного віддалення від Бога, від небесних сил і життя після воскресіння.

**ЗЛОЧИН І КАРА** (Пам`яті Ф.М. Достоевського)

Він, мов шахтар, спускався на глибини,  
у штольнях душі він сутності шукав.  
Він Бога визнавав в ім`я людини  
і Бога без добра не визнавав.

Коли його вели на плац, на розстріл,  
коли він вже прощався із життям,  
то розум його, бунтівний і гострий,  
злетів, опанувавши сенс буття.

Він зрозумів: краса врятує світ,  
а співчуття – то гуманізму міра.  
І, каторги здолавши чорний гніт,  
до спокою не мав він вороття.

То «злочином» була безмежна віра  
В людей, майбутнє. Карою – життя.

Поет має дивитися на життя неупереджено, – так, як він дивився на нього в дитинстві. Якщо він втрачає таку здатність, він не зможе виразити себе в оригінальному, себто особистому шляху.

Так і хочеться після прочитаного сказати своїм молодим друзям: вслухайтесь у мову цього поета, мудреця, подібного своїми думками, проникливістю та спостережливістю до Сковороди, його вродженою любов'ю до краси людської, до її чистоти.

**Ранок Сковороди**

Прокинутись, щоб сонце ще не встало,  
щоб за шибками все ще місто спало,  
в мішок нехитрий скарб ураз зібрати,  
умитись, уклонитись, вийти з хати  
і вирушити у далеку путь –

до інших міст, до інших сіл, людей,  
стежками іншими, дорогами новими,  
поміж дрімаючих край озера гусей,  
під тіннявими вербами густими  
іти та йти.

Дивитися, що коїться навколо,  
і як людей рятує й губить труд,  
і як живуть поміж собою люди,  
і як страждають, веселяться,  
і до Краси як тягнуться душею,  
а їм Краси їх браття не дають...

Вже котрий рік (а котрий крок, то годі  
гадати навіть – просто не злічить!)  
цей чоловік Україною мандрує,  
шукаючи вельми важливе щось.

*Цікаво знати, що ж то він шукає,  
які скарби, коштовності які,  
бо ні сім'ї, ні хати він не має,  
а так, як старець, з торбою йде.  
Та скрізь його привітно зустрічають,  
неначе він святий, а чи пророк.*

Всі творці традиційного й нового в поетичному слові та в інших видах мистецтва доходили до перехрестя шляхів, після якого вступає в дію суперечність віри і безвір'я, означена колись у Гете як основна в історії людства. Так от далі з властивим йому темпераментом, Валентин Моляко, від імені Сквороди, стверджує:

***Роздум Сквороди***

*Всі помремо... Не думати про це ?  
Брехать собі? Ховатися в буденне?  
Той боягуз, хто захова лице,  
хто від думок у ліс бездум'я зверне.*

*Однак і вірить в абсолютну смерть –  
то лише кладовищами блукати.  
Світ – величезний. Вічна круговерть.  
Потрібно шлях до істини шукати.*

*Бо те безсмертя, про яке попи  
без віри натякали лицемірно,  
ти, люде, сам творінням зароби,  
зроби його, а не чекай покійно.  
Світ думки – він не знає зовсім меж.  
Поринь у час, у простір, в речовину.  
Стань над собою і скажи: – Еге ж,  
я сам зробив безсмертною людину!*

Поет прагне очистити нашу духовність від усього скаліченого і лицемірного, принесеного книжниками та фарисеями. Віра його вивела з модерного міста і поселила серед природи. На його думу, найкращим підручником поезії є книга вселенського життя, відкрита над всіма бібліотеками. Поет простежив, що можна прочитати, коли сполучаються модерні метафори з традиціоналістичними на тій сторінці книги, де щодня по-новому сходиться споконвічне слово:

***Ранковий резонанс***

*Я подумав про ліс,  
про густий величавий ліс,  
у якому дерева – всі наші знайомі,  
у якому, неначе на аеродромі,  
на галявинах квіти у небо злітають,  
а пташки – вертольоти на землю  
сідають.*

*Я подумав про тиху, пахучу ріку,*

*напрочуд дивовижну, сріблясту, легку  
в ній пливуть наші спогади по воді,  
її ній пливуть непомітно відтіння днів,  
і ріка освіжає дум ранкових заплив,  
а над нею нечутний подих сонячних злив.*

*Я подумав про луг –  
він старий, вірний друг,  
що розлився навколо травною,  
що аж піниться цвітом весною  
і його не схопить у лежача картин –  
справжній він у житті лиш один.*

*Я подумав про нашу кімнату просту,  
де, мов лицарі, книги стоять на посту,  
і чекає терпляче роботи стіл,  
й промінь перший ранковий спадає на  
діл...*

*Я подумав про тебе і зрозумів:  
про це саме ти думаєш теж.*

Автор цієї статті належить до тієї малої групи щасливців, що мають можливість не тільки бути шанувальниками його творчості, а й співпрацювати з ним. З кожним роком поширюється зацікавлення поетичною творчістю В. О. Моляко.

З протоієреєм Петром Киричевським ми говорили про велику несправедливість – український народ, молодь, студентство не знає одного з найбільших поетів своєї доби – доби Передвідродження Руси-України. І ми тоді обидва висловили щире побажання, щоб українці пізнали його, але не так, як це трапилося з Данте в XIII столітті; щоб він був відомий народові своєму зараз, себто за життя.

Усвідомлюючи позитив та користь поетичного слова В. Моляко для сучасних і майбутніх поколінь, в мене зародилося бажання познайомити шанувальників його творчості – педагогів, колег, закохану в поезію молодь з невідомими для них фактами з життя поета, різноманітністю зацікавлень та майстерністю в різних жанрах тощо.

Найглибокший з письменників нового часу, поет-психолог, нагадує:

***БУДЬТЕ ПОЕТАМИ, ЛЮДИ***

*Поетами, не євнухами слів.*

*Поезія не лише у рядках і римах,  
не у творенні од та спів.*

*Вона живе на кожному кроці –  
в квітці, в кожній травині,  
вона у мовчанні закоханих,  
у народженій ними дитині.*

*Вона у випадковому погляді,  
що вилетів пташкою з автобусного  
вікна.*

Своєї долі не оминеш, бо вона – від Бога. Не можна не радіти з того приводу, що поет, який свою творчість присвячує відродженню християнської України, таки дочекався прямого зв'язку з його шанувальниками. Прикладом і доказом цього є і сьогоднішня зустріч з Поетом. Нехай же Господь сторицею віддячить всім, хто творить поезію, що наче повітря потрібна Україні.

---

*Марковець Л. Н. (г. Мариуполь)*

**ПОЭТИЧЕСКОЕ ТВОРЧЕСТВО ПСИХОЛОГА.  
«КОНТРАПУНКТ». IMPRESSION**

*Сравненья –  
ярки и неистовы  
Эпитеты – куда там  
Этикету!  
Метафоры созданы, а, вернее,  
выпестованы  
Без всякого почтения  
к этикету!*

Ета стаття – дань восхищения большим Поэтом Валентином Алексеевичем Моляко и преклонение перед его талантом. В ней я попытался определить место творчества Валентина Алексеевича в современной картине мира и, естественно, психологическую составляющую его таланта, проявившуюся в этой грани его творчества.

Написал эти строки, и в памяти всплыло стихотворение Ф. Кривина, которое, думаю, здесь будет к месту процитировать:

Не знает легкой участи ТАЛАНТ. Когда ТАЛАНТ в работе, он – АТЛАНТ.

Когда ж спадает творческий накал, он мучится, страдает, он – ТАНТАЛ.

Из тех же букв, из тех же самых букв он создан для блаженства и для мук. [1].

Первое впечатление, которое возникает при знакомстве с творчеством Валентина Алексеевича – оно органически вплетено в ткань мировой поэтической реальности. Его произведения настолько многогранны, что резонируют с творчеством каждого большого Поэта. Автор не увлекается «техническими конструкциями» стихосложения. Он просто слагает гимн жизни как поэт и как психолог. Великолепный симбиоз – мироощущение поэта и мировоззрение психолога.

Если освежить в памяти произведения тех поэтов, которые звучат в унисон с произведениями Валентина Алексеевича, то становится понятно, что их объединяет в одной сфере поэтического мира не близость эпитетов или метафор, не стилевые особенности, а смыслообразующая составляющая. Кажется К. Марксу (увы, не берусь утверждать категорически), принадлежат слова о том, что понятие прогресса в искусстве – понятие относительное. Ну что ж, для XIX века это высказывание, может быть, и было в какой-то мере справедливым, но уж во всяком случае не для века XXI. И если взять, например, известные строчки из Уолта Уитмена и в контрапункт к ним рассмотреть стихи Валентина Алексеевича, то мы сразу же сможем убедиться в справедливости этого утверждения.